

KONZERVACE KNIH SE SYNTETICKÝMI PRVKY S PRAKTICKOU UKÁZKOU

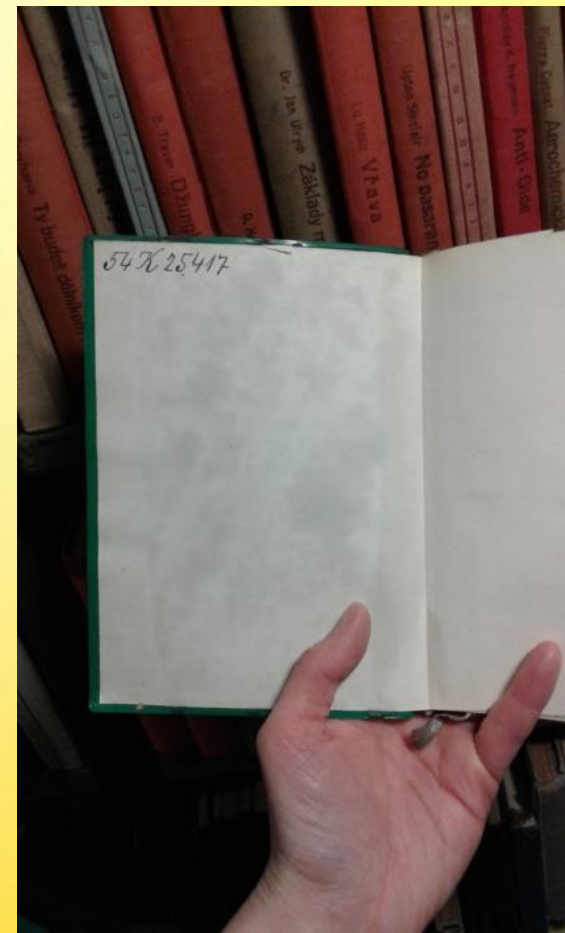
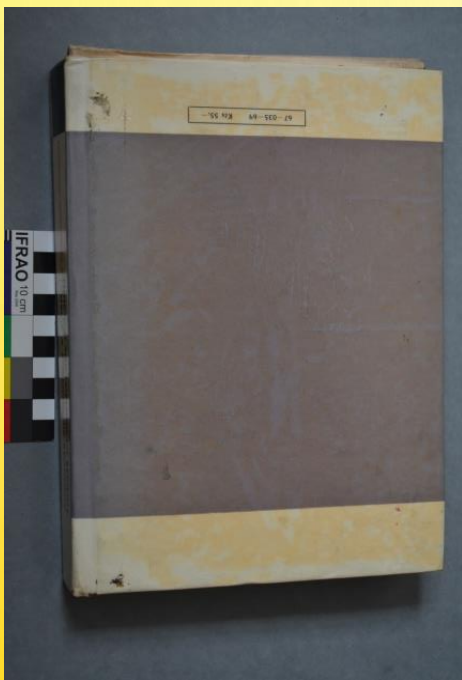
JITKA NEORALOVÁ, KRISTÝNA BOUMOVÁ, PETRA VÁVROVÁ, MAGDA SOUČKOVÁ

CÍLE A AKTIVITY V PROJEKTU NAKI

- PRŮZKUM KNIHOVNÍHO FONDU, IDENTIFIKACE SYNTETICKÝCH MATERIÁLŮ
- OVĚŘOVÁNÍ, MODIFIKACE A VÝVOJ NOVÝCH POSTUPŮ RESTAUROVÁNÍ KNIŽNÍCH VAZEB S DESKAMI ČI POTAHEM DESEK ZE SYNTETICKÝCH MATERIÁLŮ
- ČIŠTĚNÍ, AMBULANTNÍ OPRAVY A ULOŽENÍ KNIŽNÍCH VAZEB SE SYNTETICKÝMI PRVKY

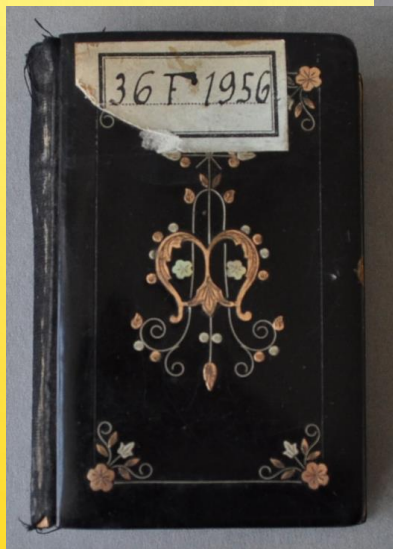
PRŮZKUM FONDU

- FYZICKÁ KONTROLA V DEPOZITÁŘÍCH NK ČR
 - UKF 20. STOLETÍ
 - 146 KNIH SE SYNTETICKÝMI PRVKY

PRŮZKUM FONDU

- IMITACE PŘÍRODNÍCH MATERIÁLŮ

PRŮZKUM FONDU

- INFORMACE Z CENTRÁLNÍ ZNALOSTNÍ BÁZE REGISTRU DIGITALIZACE

Průzkum

00716

Tabulka Formulář odkyselení

Typ vazby: Tuhá Druh vazby: Plast Ochranný obal: Není Materiál obalu: Zabarvení papíru: Tmavý

Poznámky

Poškození exempláře

Desky:	Hřbetník:	Kapitálky:	Záložková stužka:
☐ Není	☐ Není	☐ Není	☐ Není
☒ 1	☒ 1	☐ 1	☒ 1
☐ 2	☐ 2	☐ 2	☐ 2
☐ 3	☐ 3	☒ 3	☐ 3
☐ 4	☐ 4		
☐ 5	☐ 5		

Poškození knižní blok

Předsádky:	Vazba:
☒ 1	☒ 1
☐ 2	☐ 2
☐ 3	☐ 3
☐ 4	☐ 4
☐ 5	☐ 5

Poškození exempláře

MECHANICKÉ POŠKOZENÍ:	BIOLOGICKÉ POŠKOZENÍ:	CHEMICKÉ POŠKOZENÍ:
Není ☒	Není ☒	Není ☐
Chybějící část ☐	Hlodavci ☐	Voda ☐
Křehkost ☐	Hmyz ☐	Vpisky ☐
Lepicí pásky ☐	Mikrobiologické ☐	Jiná tekutina ☒
Přehyb, překlad ☐	Zvířecí exkrementy ☐	Mastnota ☐
Slepené listy ☐		Prach ☒
		Tepelné poškození ☐

Poškození exempláře - poznámka:
předsádka se odlepuje od desek, deformace, skvrny

Poškození obálky/přebalu

☒ Není ☐ Na deskách ☐ Vevázaná ☐ Přebal ☐ Obálka měkkých vazeb ☐ Formou přílohy

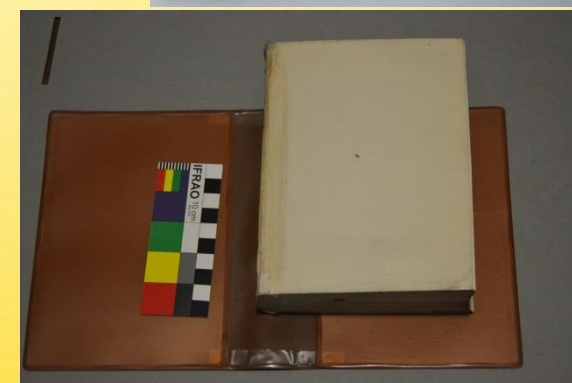
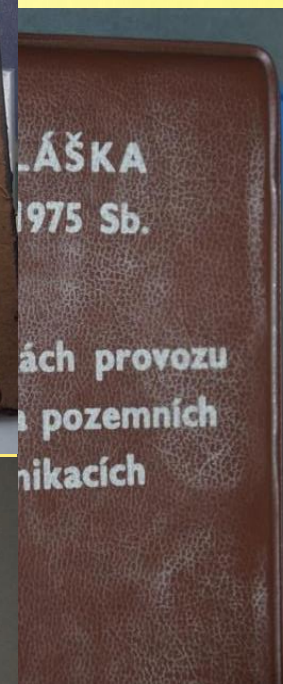
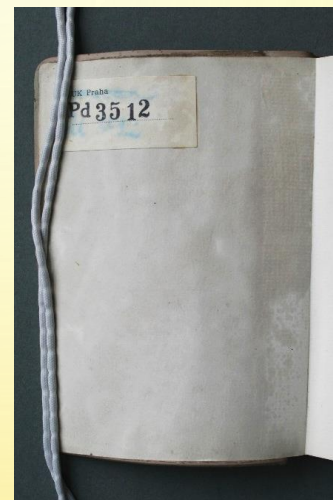
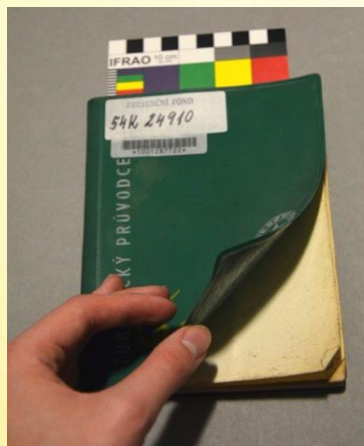
MECHANICKÉ POŠKOZENÍ:	BIOLOGICKÉ POŠKOZENÍ:	CHEMICKÉ POŠKOZENÍ:
Není ☐	Není ☐	Není ☐
Chybějící část ☐	Hlodavci ☐	Voda ☐
Křehkost ☐	Hmyz ☐	Vpisky ☐
Lepicí pásky ☐	Mikrobiologické ☐	Jiná tekutina ☐

Soubory připojené k měření

Jméno souboru:	DSC_0002.JPG
Velikost souboru (kB):	1036
Typ souboru:	image/jpeg
Jméno souboru:	DSC_0004.JPG
Velikost souboru (kB):	1183
Typ souboru:	image/jpeg
Jméno souboru:	DSC_0006.JPG
Velikost souboru (kB):	1145
Typ souboru:	image/jpeg

TYPICKÁ POŠKOZENÍ

Deformace
Praskání
Výpotky
Reakce s barvivý
Výkvěty
Barevné změny
Lepkavost
Odlepování papíru
Promaštění papíru aj.

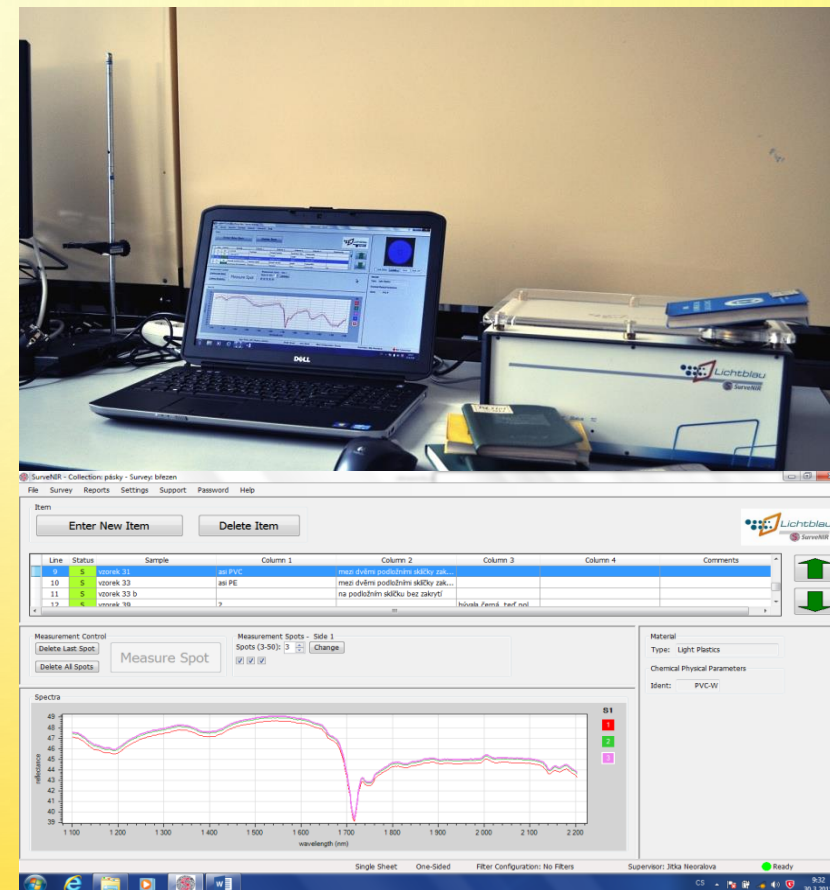
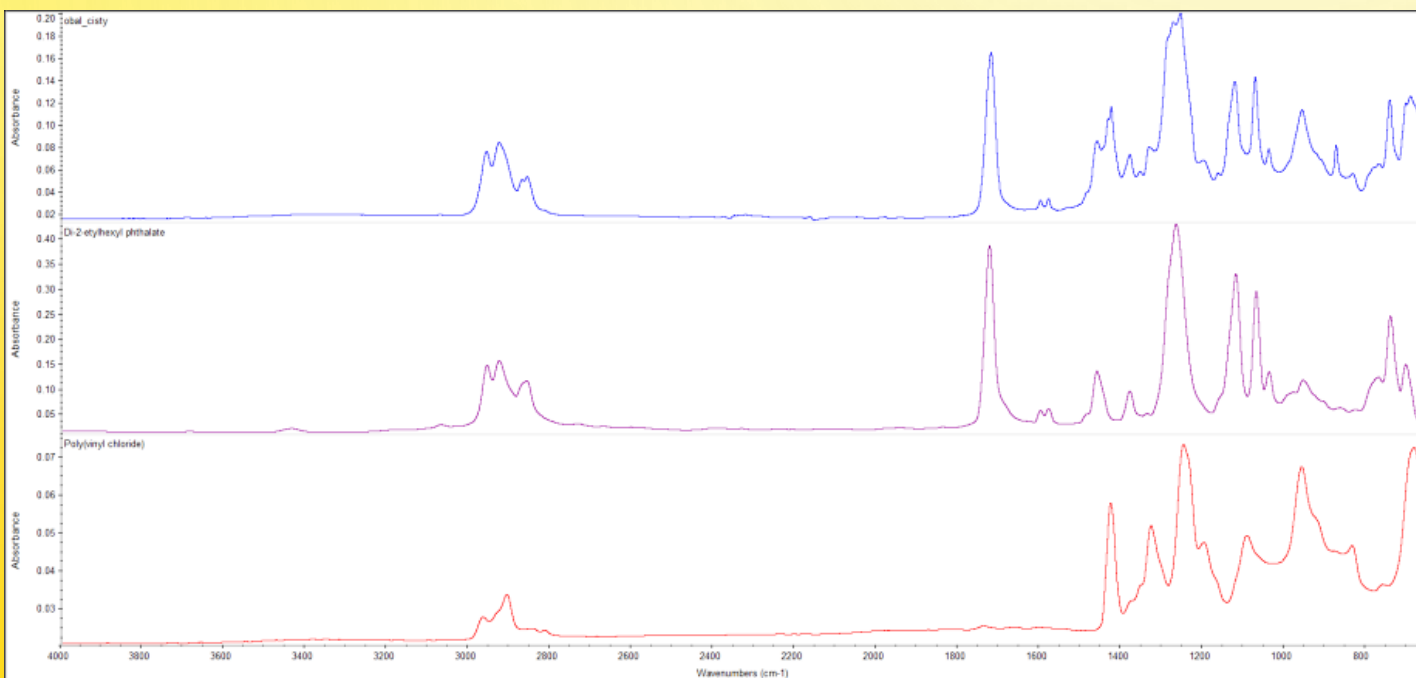
IDENTIFIKACE SYNTETICKÝCH MATERIÁLŮ

- PROJECT SAMCO – VZORKY PLASTŮ
- VIZUÁLNÍ HODNOCENÍ
- DOBOVÉ ZAŘAZENÍ
- SPECIFICKÁ VŮŇ
- CHARAKTERISTICKÉ POŠKOZENÍ
- SPECIFICKÝ ZVUK PŘI POKLEPU

IDENTIFIKACE SYNTETICKÝCH MATERIÁLŮ- BEZ ODBĚRU VZORKU

- SURVENIR
- FTIR

S ODBĚREM VZORKU

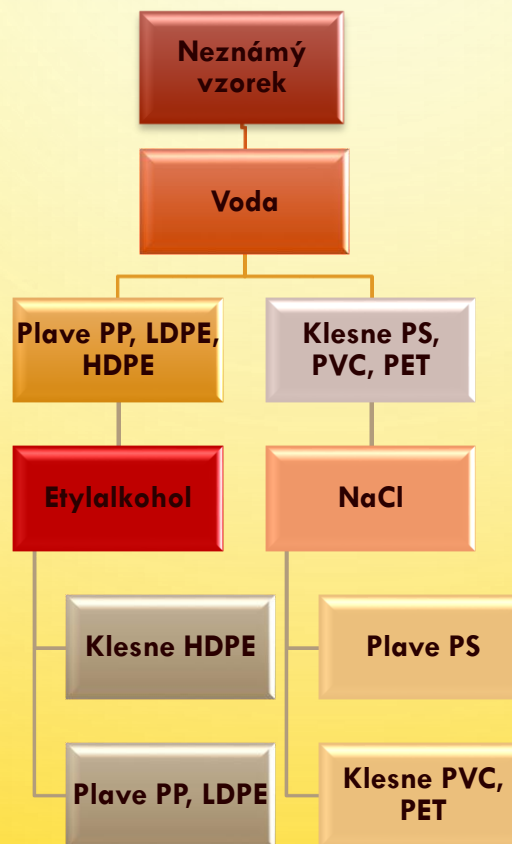
TEPLOTA TAVENÍ

PE FOLIE

– POLARIZOVANÉ SVĚTLO

PLOVACÍ ZKOUŠKA

CHOVÁNÍ V PLAMENI

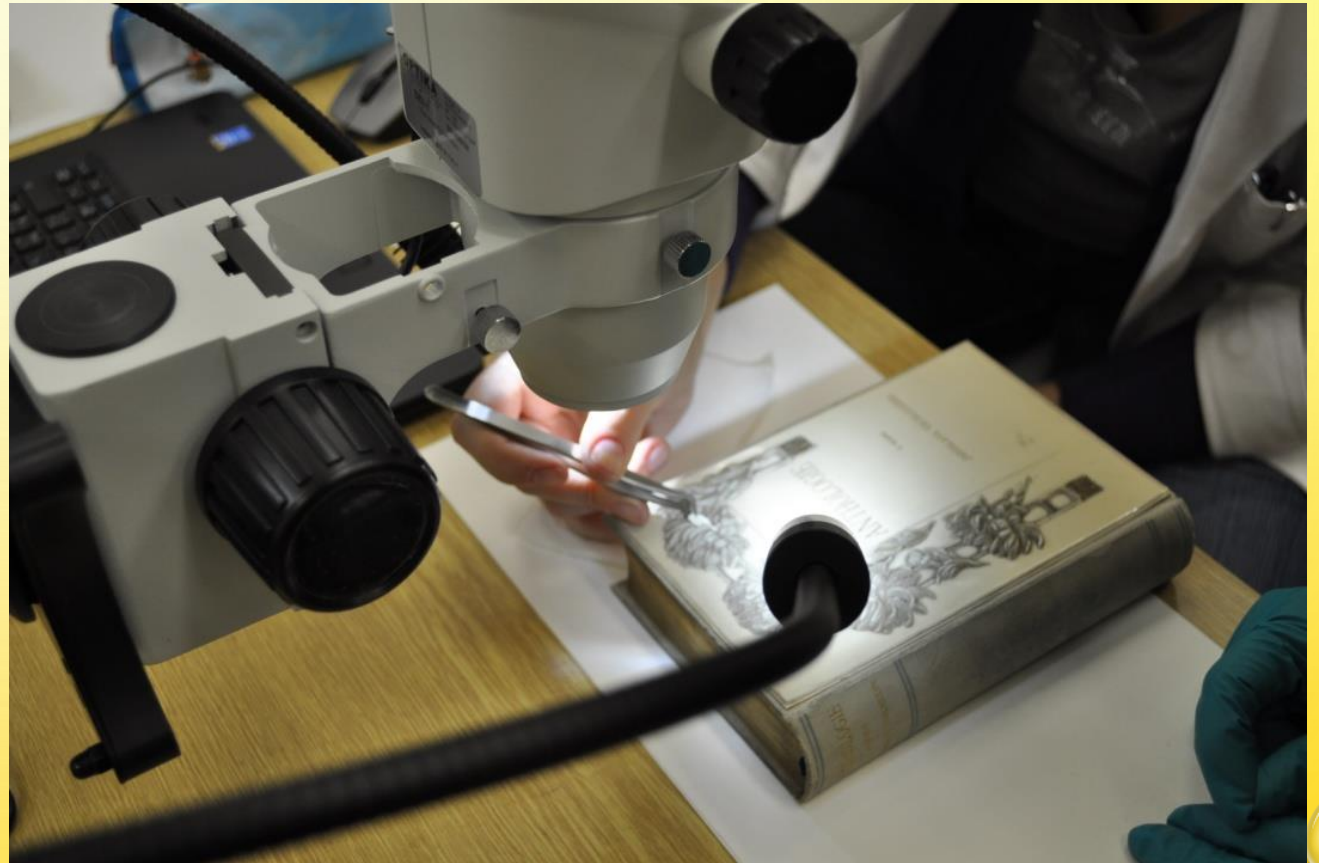
PVC – zelený plamen

OVĚŘOVÁNÍ A TESTOVÁNÍ RESTAURÁTORSKÝCH POSTUPŮ

Čištění

Lepení

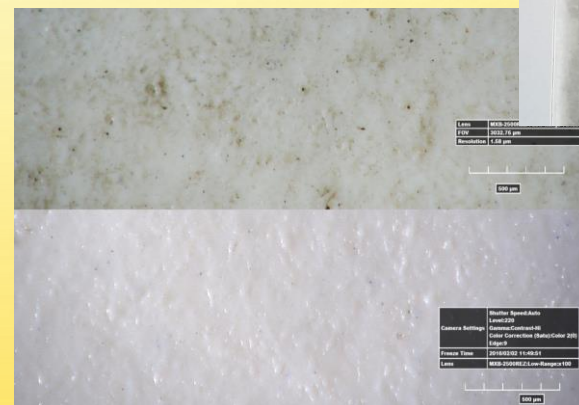
Doplňování ztrát

ČIŠTĚNÍ PVC

- TESTOVANÉ PŘÍPRAVKY

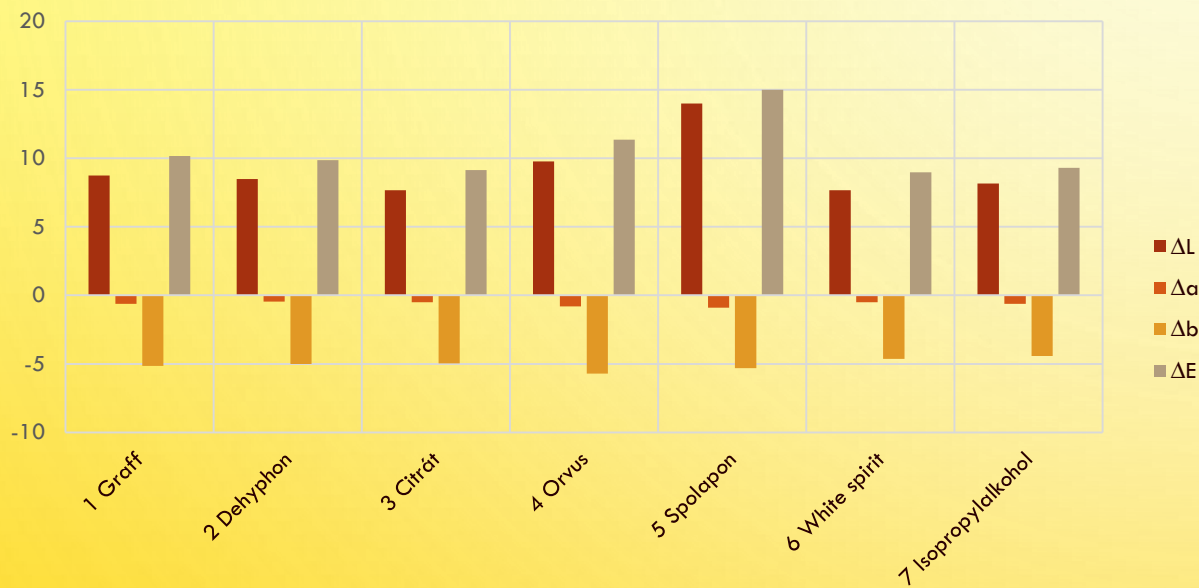
Název	popis	koncentrace
Judith H. de Graff	neionogenní detergent	1% roztok ve vodě
Dehyphon LS AS	neionogenní detergent	1% roztok ve vodě
Citrát amonný	Tri-amonnium citrate	2,5% roztok ve vodě
Orvus WA paste	aniontový tensid	1% roztok ve vodě
Spolapon AOS 146	anionaktivní tensid	0,1% roztok ve vodě
White Spirit	lakový benzín	
Isopropylalkohol	org. rozpouštědlo	

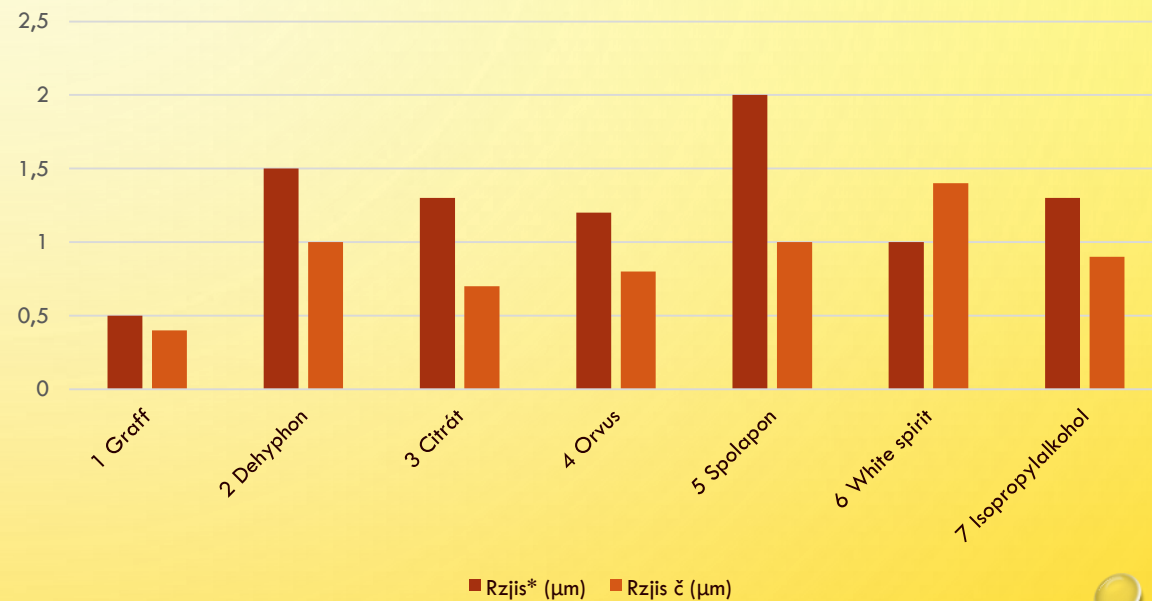
Judith H. de Graff

ČIŠTĚNÍ PVC

- BAREVNOST

- DRSNOST POVRCHU

TESTOVÁNÍ LEPIDEL

Test odolnosti lepeného spoje

- plast/plast
- papír/plast

Stárnutí Sun test

Oddy test

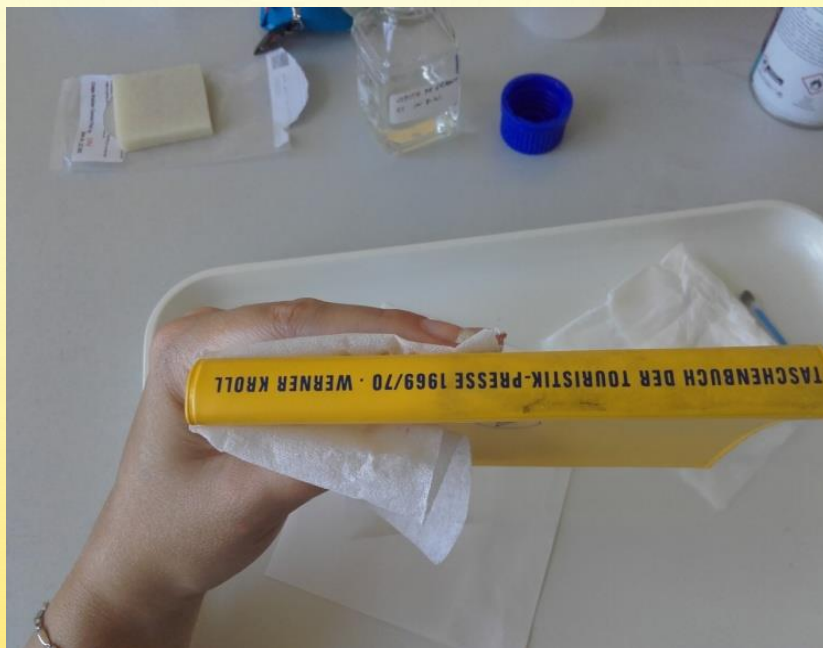

ZÁSAH NA KNIZE Z FONDU

Taschenbuch der touristik- presse, 1969 -70

Stav před zásahem a po zásahu

Čištění

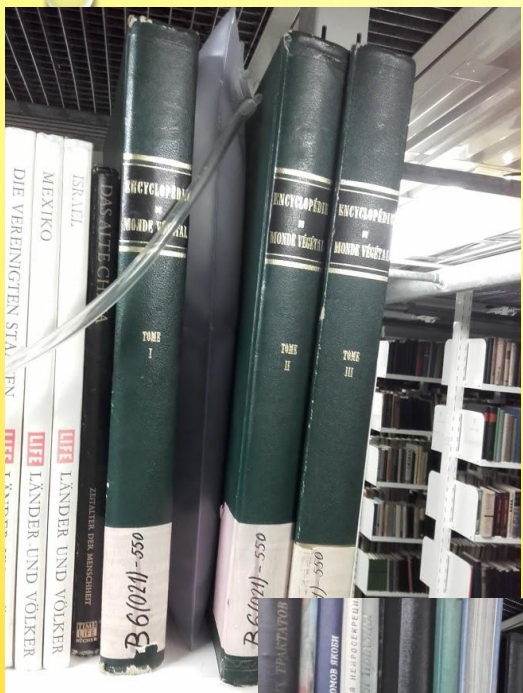
Uložení

PREVENTIVNÍ PÉČE

Účinky UV záření, světla, vlhkosti a polutantů (včetně rozpouštědel) na plasty [WILLIAMS, 2002]

Polymer	UV záření a intenzivní světlo fotolýza, fotooxidace	Vlhkost (vysoká relativní vlhkost vzduchu) a kolísání vlhkosti hydrolýza, bobtnání / smrštění	Polutanty rozpouštění, vznik trhlin	Nebezpečí pro další materiály skvrny, koroze, lepkavost, plyny
akryly	odolný	odolný	rozpustí se, trhliny	žádný
kasein formaldehyd, proteinové deriváty		praskání v důsledku bobtnání / smršťování, plíseň	nabobtnají vodou, odolné proti organickým látkám	formaldehyd, sirovodík, další plyny obsahující síru
Acetát, nitrát celulózy	zažloutlý křehký	hydrolýza	Rozpustí se, bobtnání	plynná kyselina octová, kyselé a oxidační plyny oxidů
nylon (polyamid)	zažloutlý, křehký	hydrolýza	změknutí, bobtnání	žádný
fenolické látky	odbarvení a zmatnění	odbarvení a zmatnění	Bobtnání a skvrny	fenol a formaldehyd
polyethylene. polypropylen	zažloutlý, křehký	odolný	Bobtná v organických výparech	žádný
polystyren	zažloutlý, křehký	odolný	rozpustí se, bobtná, trhliny	žádný
polyuretan	zažloutlý, křehký, lepkavý,	zažloutlý, křehký, lepkavý,	bobtná, trhliny	Dusíkaté plyny a kapaliny
poly (vinyl chlorid)	zažloutlý, křehký	odolný	rozpustí se, bobtná, křehne extrakcí změkčovadla	změkčovadla, výpary kyseliny chlorovodíkové
guma, ebonit, vulkanit	křehký, odbarvení, zmatnění	Sirovodík, kyselina sírová na povrchu	povrch skvrnitý od rozpouštědel	Sirovodík, plyny obsahující síru, kyselina sírová
všechny plasty (a organické látky)	měly by být považovány za náchylné k poškození UV zářením, které obvykle způsobuje žloutnutí a křehnutí	kondenzační plasty, jako jsou estery, amidy, a uretanů podléhají hydrolýze s následným zeslabením	termoplasty se mohou rozpustit, termosety mohou bobtnat, trhliny	škodlivé plyny z plastů obsahující chlór, síru, a přívěsky (není hlavním řetězcem) esterové skupiny

ULOŽENÍ KNIH SE SYNTETICKÝMI PRVKY

ZÁVĚR

- Dokončení testování lepidel, tmelů, materiálů ochranných obalů
- Výsledky budou souhrnně uveřejněny v knize k projektu NAKI
- Výzkum problematiky ochrany syntetických materiálů je nezbytný i po skončení projektu.
- Pracovní skupina plasty Komise konzervátorů a restaurátorů AMG ČR.

<http://www.cz-museums.cz/web/amg/organy-amg/komise/komise-konzervatoru-restauratoru/pracovni-skupiny/pracovni-skupina-plasty>

LITERATURA

TITOW, by W.V. PVC Technology. Fourth edition. Dordrecht: Springer Netherlands, 1984. ISBN 978-94-009-5614-8.

SHASHOUA, Yvonne. Conservation of plastics: Materials science, degradation and preservation. 1st ed. Amsterdam: Butterworth-Heinemann, 2008, xiv, 286 s. ISBN 978-0-7506-6495-0.

WILLIAMS, R. S. Care of Plastics: Malignant plastics. Care of Plastics: Malignant plastics [online]. [cit. 2015-08-28]. Dostupné z: <http://cool.conservation-us.org/waac/wn/wn24/wn24-1/wn24-102.html>

Preservation of plastic artefacts in museum collections. Paris: Comité des travaux historiques et scientifiques, 2012, 325 s. ISBN 978-2-7355-0770-2.

SHASHOUA, Y. Wiping away the dirt - a safe option for plastic? ICOM-CC's 16th Triennial Conference. 2011.

HAGER, Patti A., INGALLS, Helen B. Plastics. *Basic Condition reporting: A Handbook*. Southeastern Registrars Association. S. 115-120.

DĚKUJI ZA POZORNOST

Více k projektu NAKI :

<http://www.nkp.cz/o-knihovne/projekty-a-programy/vyzkum-a-vyvoj-naki/pruzkum-konzervace-pecce-nkf>

Ing. Petra Vávrová, Ph.D. e-mail: petra.vavrova@nkp.cz

PODĚKOVÁNÍ:

VÝSLEDKY PROJEKTU VZNIKAJÍ DÍKY FINANČNÍ PODPOŘE MINISTERSTVA KULTURY ČR V RÁMCI PROJEKTU NAKI „PRŮZKUM, KONZERVACE A PÉČE O NOVODOBÉ KNIHOVNÍ FONDY – MATERIÁLY A TECHNOLOGIE“ (DF13P01OVV004).